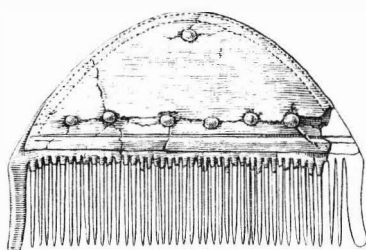

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1969

BRNO 1971

fehlte nicht. Auf der Grubensohle lag der Hals einer kleinen Amphore von sehr arltertümlichen Gepräge.

Auch weitere Bodendenkmäler zeugen dafür, daß die Siedlung älter ist, als die umliegenden Gräber, so die zahlreichen gegossenen Bronzezierate, die Bronzearmringe und die vorgroßmährische Keramik. Einige Körpergräber der Grabungsstelle sind in die ältere Siedlungsschicht eingelassen (Taf. 26).

Auch nach dem zweiten Grabungsjahr können wir nichts genaues über den Charakter des untersuchten Holzbauwerks und dem mit ihm zusammenhängenden Friedhof sagen. Wir suchen immer noch nach einer befriedigenden Erklärung für die Erscheinungen, die uns z. B. aus dem Körpergrab Nr. 1055 bekannt geworden sind. Dieses Grab war, wie an anderer Stelle erwähnt, in einen Graben eingelassen, der eine Grube mit Pferdebestattung umgab. An den Lendenwirbeln hatte der Verstorbene ungemein große Auswachsungen, am rechten Unterarm eine ausgeheilte Fraktur. Vom linken Bein mit einer gut verheilten Hiebwunde war der Fuß über dem Knöchel abgehauen. Etwa zwei Meter von diesem Grabe entfernt entdeckte man neben einem weiteren Skelett eine kleine, in den Untergrund eingetifte Grube. Auf der Grubensohle fand sich der zur Bestattung des Grabes Nr. 1035 gehörige linke Fuß. Dies ist durchaus nicht der einzige Fall von Absonderlichkeiten auf der Begräbnisstätte, wir konnten hier eine ganze Reihe ähnlicher Phänomene beobachten.

VI.

Neben den angeführten Hauptausrabungen unternahm man an verschiedenen Stellen des Burgzentrums kleinere Grabungen. Hier ist vor allem die Beendigung der Ausgrabung des Holzbaus mit Steinecke in der Nähe der achten Kirche zu nennen, ferner die erste Probegrabung in der ausgedehnten Siedlung nördlich der ersten und zweiten Kirche und die Suchgräben, die im Zusammenhang mit der vorbereiteten größeren Abdeckung im Bereich der zweiten Holzbrücke und des zweiten Tors östlich vom Fürstenpalast angelegt wurden.

SLOVANSKÉ SÍDLIŠTĚ V HNĚVOŠICÍCH

(okr. Opava)

JAROSLAV KRÁL, AÚ ČSAV Brno

V roce 1969 při průzkumu terénu na katastru obce Hněvošice se mi podařilo zjistit východně od obce, v prostoru mezi Zikalovým mlýnem a rybníkem pravěké osídlení. Podle střepového keramického materiálu bylo osídleno v době slezské kultury a později slovanským obyvatelstvem. Zatím co osídlení z doby bronzové je na Opavsku hojné, pak slovanská sídliště, zejména v údobí 8. až 10. století, jsou severně od řeky Opavy dosud vzácná. Vysvětlit tuto okolnost je možné pravděpodobně tím, že dnešní osídlení překrývá staré slovanské osady. Nález střepů slovanské keramiky, zařaditelných do sklonku 8. a průběhu 9. století v Hněvošicích představuje obohacení nálezového katastru v oblasti severně od Opavy.

Die slawische Siedlung von Hněvošice (Bez. Opava). Im Gemeindegrund der Gemeinde Hněvošice stellte man 1969 im Bereich zwischen der Zikalmühle und dem Teich eine slawische Besiedlung des ausgehenden 8. und ganzen 9. Jahrhunderts fest. Der Platz war auch zu Eende der Bronzezeit besiedelt.

SÍDLIŠTĚ Z DOBY HRADIŠTNÍ V DOLNÍCH BOJANOVICÍCH

(okr. Hodonín)

ZDENĚK KLANICA, AÚ ČSAV Brno

Vlevo od státní silnice z Hodonína do Mutěnic, na pravém břehu říčky Stupavy—Kyjovky, vystupuje z původně inundačního (před regulací toku) terénu nevelké pískové návrší. Trať nese jméno „Zbrod“ a patří do katastru obce Dolní Bojanovice.

Při terénním průzkumu na jaře roku 1969 bylo na návrší zjištěno rozsáhlé sídliště se střepy starší, střední a mladší doby hradištní. Sídlíštní objekty se projevují na povrchu popelovitými skvrnami.

Starší pamětníci tvrdí, že v těchto místech býval kdysi brod, kudy vedla podél břehů Kyjovky cesta z Břeclavska do okolí Kyjova a dále na sever. Zajímavá lokalita Zbrod může souviset s hradištním pohřebištěm, které leží v katastru Hodonína, severně od myslivny, na levém břehu Kyjovky, ve vzdálenosti asi jeden kilometr od Zbrodu. Ve třicátých letech zde bylo rozkopána několik hrobů, z nichž je známo sedm nádob.

P o z n á m k a :

¹ B. Dostál, Slovanská pohřebiště ze střední doby hradištní na Moravě, Praha 1966, str. 128, tab. XVI.

Die burgwallzeitliche Siedlung in Dolní Bojanovice (Bez. Hodonín). Auf der Flur „Zbrod“ am rechten Ufer des Flüßchens Kyjovka entdeckte man eine Siedlung mit Keramik der älteren, mittleren und jüngeren Burgwallzeit. Es ist nicht ausgeschlossen, daß sie mit dem Gräberfeld am linken Ufer des Flusses in Zusammenhang steht, das in die Gemarkung der Stadt Hodonín gehört.

SLOVANSKÁ POLOZEMNICE V MOŘICÍCH (okr. Prostějov)

ČENĚK STAŇA, AŮ ČSAV Brno
(Tab. 27—28)

V roce 1969 rozšiřovalo JZD Mořice, okr. Prostějov, své hospodářské objekty východně od obce, severně od státní silnice, jež probíhá vesnicí od Vyškova ke Kroměříži. Při výkopu základů pro kravín na ploše asi 63×20 m byly narušeny pravěké a časně historické jámy. Zachraňovací výzkum provedli pracovníci Archeologického ústavu ČSAV v Brně ve spolupráci s okresním muzeem v Prostějově. Ze zachráněných objektů patří jeden do slovanského období (objekt 13/S).

Pod ornici, asi 80 cm silnou, se objevil čtvercovitý půdorys se zaoblenými rohy o rozměrech 285×285 cm, v severní části ve směru JZZ—SVV proříznutý výkopem pro základy kravína. Objekt se zahluhoval 40 cm pod hladinu výkopu. Jeho zásup tvořila hnědá hlina silně promíšená žlutkou. V zásupu byly ojedinělé červené pískovcové kameny, slovanské a několik pravěkých střepů, mazanice, drobný rohovcový úštěp, kostěný hrot, zvířecí zub a uhlíky. Při severovýchodním rohu objektu, který je možno označit jako slovanskou polozemnici, bylo ohniště, v němž se zachovalo množství drobných červených pískovcových kamenů: na ploše 60 (Z—V)×50 cm byla dosti pravidelná prohlubeň (hl. cca 10 cm pod podlahou chaty); celé její dno bylo vyloženo drobnými kameny; pouze na východní straně, při stěně polozemnice, stál větší kámen (15×20 cm, síla 4—6 cm); druhý větší plochý kámen (20×20 cm, síla cca 8 cm) ležel v severozápadním rohu ohniště; jeho horní plocha byla v rovině se dnem polozemnice; pod tímto kamenem a na jižní straně prohlubně byla hlina do červena propálena. Ohniště tedy mělo dno vyloženo kameny, které patrně vymezovaly i jeho obvod.

Nálezy, které polozemnici datují, jsme získali jednak z průkopu pro základy (34 střepů), jednak z ornice nad chatou při záchranném výzkumu (10 střepů) a z vlastního zásupu objektu při výzkumu (2 střepy). Přes tento nesourodý původ slovanských keramických nálezů lze mít jejich průkaznost za spolehlivou pro jejich jednotný starobylý ráz, projevující se ve struktuře materiálu, v profilaci i ve výzdobě. Materiál je většinou hrubší, špatně míšený, hlína s pískem i s drobnými kaménky má zpravidla přirozenou příměs jemné slídy. Barva a vypálení je nestejně, převažují tmavě hnědé barevné tóny, vyskytuje se i slabé vypálení. Všechny dochované zlomky nasvědčují, že v tvarech dominují měkké profilové linie: okraje jsou jen lehce vyhnuty, jeden (inv. č. 652-1/69) je dokonce kuželovitě postaven a má nahoře nepatrně rozšířenou rovnou plošku. Konečně i výzdoba nese znaky méně rozvinuté hrncířské výroby: zlomek z masivní, zásobnicové nádoby zdobí široká lišta členěná nestejnými dlouhými šikmými zářezy (inv. č. 652-7/69), střep inv. č. 652-5/69 pomalu vedená, čtyřzubým rydlem výrazně rytá vlnice mezi rýhami; pečeť starobylosti nelze upřít ani vícenásobné vlnici mezi pásy rýh na střepech inv. č. 652-2, 3 a 22/69, ani vícenásobným šikmým páskům mezi pásy rýh na zlomcích inv. č. 652-4, a, b/69, jimž dává zdání dokonalosti ostrost linií a relativně dobré vypálení. Pro ruční výrobu nádob, z nichž zlomky pocházejí, mluví jednoznačně nejen okraje inv. č. 652-1 a 29/69, střep od okraje inv. č. 652-24/69 a od dna inv. č. 652-23/69, nýbrž i 19 zlomků, jež byly označeny za netypické (inv. č. 652-9, a—m/69 a 652-25, a—d/69).¹

Keramický soubor z mořické polozemnice, v němž se objevují i ohlasy zboží z horizontu pražského typu, můžeme srovnávat s některými sídlištními nálezy z jihozápadního okraje Hané. Z nejbližších připomenou alespoň snad necelé 4 km vzdálená sídliště v Němčicích nad Hanou v poloze „Dánka“² a v Nezamyslicích v trati „Končiny“³ a o málo vzdálenější sídliště v Křenovicích u Kojetína.⁴ Při dosavadním neutěšeném stavu výzkumu vesnických sídlišť a starohradištní keramiky

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1969

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor: Prof. dr. Josef Poulík, DrSc.
Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhový
Překlady: H. Plátková, dr. R. Tichý
Kresby: Doc. dr. B. Klíma, B. Ludikovská, R. Skopal
Na titulní obálce: Kostěný hřebek z doby římské z Mořic (okr. Prostějov)
Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21
Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné